RUSKI INWALID

N°= 225.

ŚRODA. 22 Września. 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Królewstwo Polskie. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Niderlandy. Angliia. Hiszpaniia. Włochy.

WIADOMOSCI KRAIOWE.

z Petersburga, 22 Września.

Przed kilku dniami opuściła stolicę tuteyszą Iey Cesarzewicowska Mość Wielka Xiężna *Alexandra Teodorówna*, małżonka Wielkiego Xiążęcia JMści *Mikołaia* i udała się przez Kurlandyią do Berlina. Wielki Xiąże towarzyszy iey w tey podróży aż do mieysca. Między osobami składaiącemi orszak Nayiaśnieyszey podróżney, znayduie się i doktor dworu J. C. M. Radca stanu rzeczywisty *Kreyton.*

Królestwo Polskie.

z Warszawy, 18 Września.

Raport rady stanu

o dwuletnich czynnościach Rządu, czytany na drugim posiedzeniu Izb połączonych dnia 14go Września r. b. (Ciąg dalszy)

Wydział Wyznań Religiynych i Oświecenia Publicznego.

Duchowieństwo Katolickie.

Nayiaśnieyszy Panie!

Skutkiem ukończonych pomyślnie przez Ministra Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości z Stolicą Apostolską układow, położoną została główna do Organizacyi Duchowieństwa Katolickiego zasada. Ustanowione nowe Arcy-Biskupstwo Warszawskie, zaięło w ieden punkt rozrzucone po kraiu liczne gałęzie hierarchii kościelney, połączyło w iedno ogniwo zakres obowiązków powołania duchownych, i ustanowiło scisleysze i właściwsze iak było dotąd dozorowanie i karność onego. — Uskuteczniony podział kraiu na Dyecezye po Woiewództwach, a tych na Dekanaty mieszcząc w każdym naywięcey po 18 kościołów, ułatwił działania i stosunki władz duchownych ze świeckiemi, a tèm samém dla spraw religiynych po Woiewództwach i Obwodach prędsze zapewnił postępowanie. — Władza Biskupów co do karności kościelney ograniczoną, obowiązkiem stawiania przed Sąd właściwy wykraczaiących duchownych, rozszerzoną została przez naywyższe postanowienie Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości dozwalaiące Biskupom, podle-

głych sobie kapłanów, w razie potrzeby rychłego częstokroć powściągnienia nadużyciów, bezpośrednie od obowiązków zawieszać, przez co i powaga ich urzędu, i ściśleyszy porządek utwierdzonemi zostały. — Z urządzeń tych, które są pierwszym i dokonanym iuż zakładem postępuiącey coraz w szczegółach organizacyi Duchowieństwa, przekonaią się Izby Seymowe, iż życzenia ich w tey mierze nie uszły troskliwości Rządu.

Otrzymane od Oyca S przychylenie się do zniesienia niektórych Kollegiat, Klasztorów i Opactw, przygotuie fundusze do opatrzenia Kapituł Katedralnych i Seminaryiów. — Ile zaś z tego funduszu na zasiłek ubogich Plebanii zebrać będzie można, i iak wielkiego zasilenia też Plebanie w ogóle potrzebować będą, ukończenie spisu funduszów duchownyyh i załatwienie układów o dziesięciny dokładniey wykaże.

Co do spisu Maiątków.

Ten w większey części Województw iuż ukończony, i Kommissyia Rządowa Wyznań Religiynych spodziewa się wkrótce zebrać wyiaśniony stan ogólnych funduszów.

Układy o Dziesięciny.

Dzieło to którego końca z upragnieniem oczekuie naród, a względem którego przyśpieszenia Wasza Cesarsko-Królewska Mość zgodnie z życzeniem Izb nayuroczyściey wolą swoią obiawić raczyłeś, będąc licznemi otoczone trudnościami nie mogło ieszcze osiągnąć zamierzonego celu; 1,500 układów dotąd zatwierdzonych, a więcey iak drugie tyle przygotowanych, nie stanowią wszakże takiego rezultatu, iakiegoby się spodziewać należało. Rada Stanu przeięta ważnością tego przedmiotu, miała sobie za powinność przełożyć Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości w osobnym Rapporcie, iż spada na Rząd obowiązek zgłębienia powodów tamuiących postęp tey operacyi, i utrudniaiących skutek tych wspólnych dla Duchowieństwa i dla rolników korzyści, iakie z ducha dobroczynnych Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości zamiarów dla nich wypłynąć miały. — To zdanie Rady zatwierdzaiąc raczyłeś Nayiaśnieyszy Panie zalecić, aby zdaną była szczegółowa sprawa o przedsięwziętych w tey mierze środkach i skutkach z nich wynikłych. — Namiestnik Królewski wyznaczył Deputacyią, która zaięła się dokładném przedmiotu tego w każdym szczególe roztrząśnieniem. Deputacyia ta ukończywszy swą pracę, uznała potrzebę zmiany niektórych prawideł przez Kommissyią Oświecenia przyiętych i załatwienia wątpliwości, do których tłumaczenie postanowienia z dnia 6/18 Marca 1817 roku stało się powodem. — Jest więc iuż wygotowany proiekt w celu nadania układom pewnieyszego toru i pospiechu i do Naywyższey decyzyi Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości podanym zostanie.

Reforma klasztorów i zwrócenie zakonników do celu powszechney użyteczności, na które Senat szczególną zwrócił uwagę, nie prędzey będą mogły nastąpić, aż redukcyia pewney liczby tychże klasztorów i uregulowanie funduszów po ich zniesieniu, ostatecznie uskutecznionemi nie zostaną.

Co do urządzenia funduszów po Instytutach supprymowanych, w wykonaniu tego dzieła, będącego w związku z organizacyią Duchowieństwa i w roku przeszłym rozpoczętego, łączą się czynności duchowne i Administracyyne; w tym celu ustanowioną została Deputacyia z członków Kommissyi Rządowey Wyznań Religiynych i Arcy-Biskupa Warszawskiego iako delegowanego od Stolicy Apostolskiey, która zatrudniła się zaięciem w Administracyią wszelkich funduszów zgromadzeń i beneficyiów supprymowanych dla użycia ich na cel wolą Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości wskazany, a szczególniey na wsparcie ubogich Plebanii.

Podług dotychczasowego wyciągu intrat dzierżawnych, okazał się dochód ze wszystkich zniesionych klasztorów i opactw, rachuiąc w to kompetencyie przez Rząd opłacane ogółem zł; 950,000. — Liczba osób w rzeczonych klasztoach wynosi:

Zakonników	—	285.
Zakonnic —	—	186.
razem	—	471.

Na utrzymanie tych osób wyznaczone zostały stosowne pensyie z tegoż funduszu.

Długi zniesionych klasztorów wraz z zaciągnionemi summami na uiszczenie podatków, i z wybraną z góry opłatą dzierżawną dla zaspokoienia ciężarów publicznych i zaległości wynoszą zł: Pol: 946,000. — Na to maią Instytuta zalegaiącey dla siebie należytości zł: 74,000 a należytości niepewnych i pretensyi do Rządów zalikwidowanych złotych 2,100,000.

Z dochodów wyżey wskazanych, pozostałość po wydatkach na lustracyie dóbr i wsparcie niektórych ubogich zgromadzeń przeznaczoną

iest na zaspokoienie zaległych podatków, których iescze znaczna część do opłacenia pozostaie.

Jakiźkolwiek następnie okaźe się dochód, będzie on iednak bardzo niedostateczny na przyzwoite zasilenie tak wielkiey liczby ubogich Plebaniy.

Powodowany Rząd tem postrzeżeniem, przedsięwziął środki zaradzaiące niedostatkowi Plebanom w dobrach Rządowych, stanowiąc, aby przy regulowaniu dóbr rzeczonych, tym Kościołom, których wszystkie połączone dochody zł: 1800 nie przenoszą, dodawać gruntu do ilości czterech włók Polskich, przez co ich los polepszonym zostanie.

Stosownie do zasad przez Waszą Cesarsko-Królewską Mość postanowionych, zaymowano się ciągle ratowaniem podupadłych Kościołów, sprawdzono i zatwierdzono wykazów, na reparacyie Kościołów w r. 1818. — 59 w r. 1819 — 62, z których iedne ukończone, drugie rozpoczęte, a inne znacznie posunięte zostały, do czego znacznie się przykłada pomoc udzielona przez Rząd w dobrach narodowych.

Zaprowodzona równie dokładnieysza rachunkowość pokładnego od chowania zmarłych, aby znaleść fundusz na utrzymanie w przyzwoitym stanie Cmentarzów publicznych.

Równieź w duchu ogólnych przepisów na konkursach i examinach zasadzonych, usposobiono we wszystkich dyecezyiach duchownych zdatnych do obsadzenia probostw ogółem 109.

W tem mieyscu wypada zaspokoić troskliwość obu Izb co do obawy, iaką w uwagach swoich wynurzyły, względem niedostatku z czasem Plebanów z powodu zmnieyszaiącey się liczby Xięźy.

Przyznaie Kommissyia, iź liczba duchownych iest wprawdzie mnieysza iak była dawniey, w obecnym iednak stanie ludności posługa Religiyna nie doznaie zawodu.

Spis ostatni liczbę duchownych okazał.

Xięźy świeckich	—	2662.
Seminarzystów	—	253.
Zakonników	—	1429.
Ogółem Xięźy	—	4091.

Wypada więc na 600 dusz ieden Kapłan.

Nie uszła baczności Rządu uwaga Senatu względem urządzenia Seminaryów dyecezyonalnych; gdy takowe przed uregulowaniem funduszów dyecezyi, przed ukończeniem głównych czynności organicznych i uporządkowaniem parafii stale urządzonemi bydź nie mogą postanowiono zatem tymczasowie, aby celuiący zdolnością klerycy sposobili się na Professorów w Uniwersytecie, i obostrzono razem, aby pobyt młodzieźy w Seminaryiach trwał przynaymniey lat dwa, i aby usposobienie przyymowanych odpowiadało naymniey naukom 4tey Klassy w szkołach publicznych.

Co się zaś tycze źyczeń Senatu tyczących się założenia głównego Seminaryum przy Uniwersytecie, czuie Kommissyia Rządowa oświecenia całą waźność uwag przez Senat wyraźonych, lecz razem trzymaiąc się przyzwoitego porządku, nim przystąpi do uorganizowania głównego Seminaryum, chce pierwey urządzić Seminaryie dyecezyonalne, tym czasem zaś obmyśliła środki, źe około 30stu Kleryków wybranych z tychźe Seminaryów poświęca się naukom stanu swego przy Uniwersytecie.

W skutku porozumienia się Rządu Królestwa Polskiego z Rządem Pruskim względem funduszów duchowieństwa, *respective* od każdégo z tych Rządów odpadłych, w celu wzaiemnego wynagrodzenia strat poniesionych, przyięta została tymczasowo zasada, aby tak duchowni z Królestwa Polskiego nie udawali się po naleźne fundusze do Xięztwa Poznańskiego, iak nawzaiem aby fundusze tuteysze, nie były do tegoź Xięztwa wydawane. Lubo zaś to wynagrodzenie dotąd nastąpić nie mogło, fundusze iednak toź wynagrodzenie stanowiące wyśledzonemi zostały.

I tak z uczynionego obrachunku okazało się, iź fundusze duchowieństwa Poznańskiego pozostałe w Królestwie wynoszą w kapitałach . . . . . . zł: 330,000
w dziesięcinie i kompetencyi — 248,000

Fundusze zaś duchowieństwa Królestwa w Xięztwie Poznańskiem.
w kapitałach . . . zł: 1.257,578
w dziesięcinie i kompetencyi — 156,383.

Legata na rzecz duchowieństwa w roku 1818 wynosiły zł: 210,660, w roku zaś 1819 zł: 44,120, między któremi zł: 7000 po prawnem wyiaśnieniu zostały bezskuteczne.

(Dalszy ciąg późniey.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

z Wiednia 13 Września.

Naviaśnieysi Cesarstwo Ich Mość powrócili do Ofen 7 b. m. Popisy woyska naznaczone

w obozie w okolicach Peste, rospoczną się dopiero 17 b. m.; rozumieią zatem że Cesarstwo JchMość zabawią iescze dni kilka w dobrach węgierskich Xiążęcia *Alberta* Saxen teszyńskiego.

z Frankfortu 17 Września.

Xiąże *August* pruski przybył tu pod imieniem Hrabiego *Mansfeld*.

Wiadomość iakoby część woysk austryiackich znaydowała się w Bawaryi, okazała się fałszywą; gdyż te woyska ciągną trzema drogami, ieden oddział przez Alsbourg. i Jnspruk, drugi przez Kladefurt i Pontebu, a trzeci przez Laibach i Udine.

N i d e r l a n d y.

z Hagi 19 Września.

Król nasz powrócił tu 13 b. m. z zamku Loo, gdzie przepędzał lato.

W tych dniach przybył tu poseł duński naznaczony do dworu tuteyszego Hrabia *Moltke*, który znowu przez kilka dni powraca do Koppengagi.

Z Bruxelli 18 Września.

W przyszłym miesiącu ma tu przybydź Xiąże *Wellington*, który przedsiębierze tę podróż dla obeyrzenia warowni nadbrzegami Schelda wznoszących się i zasłaniaiących miasto Gandawę. Słychać także, że i góra Mont St. Jean będzie mocno obwarowana.

A n g l i i a.

z Londynu, 16 Wrzenia.

Parlament wyższy zgromadzi się znowu w poniedziałek następny. Trzeba się spodziewać że to posiedzenie będzie nader burzliwe; zawsze bowiem sprawa Królowey zatrudniać ie będzie.

Dzisiay otrzymano tu pisma z Porto od 3 b. m. z których się wykazuie, że znakomitsi mieszkańcy Lizbony, mocno są niekontentenci, że władza naywyższa iest teraz w ręku nowey iunty. Hrabia *Amarante*, brat prezesa tey iunty, zgromadził wszystkie woyska i iest w ustawicznych zniesieniach się z dowodcami korpusów, którzy dotychczas niepołączyli się iescze z powstańcami Porto.

z Portsmouth, 14 Września.

Wczora otrzymano tu rozkaz aby okręt *czynny*, będący pod dowodztwem Kommodora Sir James *Gordona*, udał się niezwłócznie do Breyton. Ze zas wiatr niepomyslny wiał do dzis dnia, okręt ten stał na mieyscu, i nakoniec nadszedł Contre ordre, nakazuiący aby ten okręt i fregata *Lyffey*, będąca pod dowodztwem Kapitana *Dunckel*, ruszyły do Lizbony dla zabrania z tamtąd Anglików życzących opuscić tę stolicę.

H i s z p a n i i a.

z Madrytu, 5 Września.

W tę chwile nadbiegł tu goniec z Lizbony i przywiózł wiadomość, że Jenerał *Saldemiia* naczelny dowodca woysk konstytucyynych, ciągnie ku stolicy iak nayspieszniey, a Reiencyia wysłała przeciwko mu kilka korpusów. Słychać że część Reiencyi weszła w układy z powstańcami i tylko dwadzieścia z iey członków wyiadą do Rio Janeiro.

W ł o c h y.

z Neapolu, 29 Sierpnia.

Jenerał Pepe, który przybył tu niedawno z Sycylii, iuż znowu gotuie się do odiazdu tam napowrót. Przyieżdzał on tu prorząc o znaczny Korpus woyska. Jakoż wyszły iuż rozkazy rządowe aby uzbroiono dwie flotylii w Neapolu i w Gaeta, na których wyszle się 6,000 rozmaitych woysk, przeznaczonych przeciwko niezawisłym; te połączywszy się z znayduiącym się korpusem będącym pod naczelném dowodztwem Jenerała *Pepe*, uderzą na rzeczonych nieprzyiaciół. Oddziałami dowodzą Jenerał Xiąże *Kampana* i *Montemona*. — Słychać że Palermczycy i w drugiem napadnieniu na Trapani, odparci zostali z znaczną stratą. Żołnierze neapolitańscy znayduiący się w niewoli w Palermo dotychczas utrzymywani są w scisłych więzieniach; lecz Sycyliyczycy, którzy pierwiey iescze byli w więzieniach, otrzymali wolność z warunkiem, aby się zaciągnęli do nowo tworzącego się woyska niezawisłych.

K u r s   P e t e r s b u r s k i.

Dukat: hollend: nowy	— rubli as:	—	11 60. k.	
Ditto — Ditto stary	— Ditto	—	11	— —
Rubel srebrny —	— Ditto	—	3 70.	—

w P e t e r s b u r g u.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.